

Aleksander Fredro

OSTATNIA
WOLA

PAŃSTWOWY TEATR ZIEMI OPOLSKIEJ

DYREKTOR TEATRU

MARIAN GODLEWSKI

Kierownik Literacki

Tomira Łepkowska

ALEKSANDER FREDRO

Fredro, największy komediopisarz polski, urodził się na wsi galicyjskiej w roku 1793, właśnie wtedy, kiedy sejm zatwierdził drugi rozbiór Polski. Żył długo — do 1876 roku — w czasach dla całej ówczesnej Polski tragicznych i bogatych w wydarzenia. Za życia Aleksandra Fredry naród polski przetrwał ostatni rozbiór, powstanie kościuszkowskie, nadzieje i walki związane z kampanią napoleońską, a wreszcie powstanie listopadowe, rewolucję 1848 roku i powstanie styczniowe. Za jego życia rozkwitał polski romantyzm, powstawały Dziady, Pan Tadeusz i Balladyna — za jego też życia budził się pozytywizm, a razem z nim polska literatura mieszczańska.

Wszystko to jednak nie wpłynęło decydująco na poglądy, charakter i twórczość pisarską Fredry. Fredro pochodził z ziemiaństwa. Od urodzenia do śmierci spędził swój żywot w Galicji, w majątku wiejskim lub we Lwowie — czyli w dzielnicy wówczas najspokojniejszej. (Po za latami wędrówki wojennej (brał udział w napoleońskiej Kampanii) i krótkim pobytem w Paryżu — nie opuszcza swoich stron rodzinnych. Żyje spokojnie, a po zdobyciu ukochanej kobiety na żonę — również i szczęśliwie. Jest kochającym mężem i ojcem. Lubi zacisze domowe. Czasy kawalerskich birbantek, zabaw, podróży i przygód nie trwają u Fredry zbyt długo. Sprawy narodowe i społecznie nie absorbują go specjalnie. Jest konserwatystą i z przekonania arystokrata. Nie angażując się jednak w krytykę społeczną, obyczajową lub polityczną — daje Fredro w swoich komediach wier-

ny obraz wszystkich wad i śmiesznośtek szlacheckiego środowiska. Jako wybitny i prawdziwomy obserwator staje się surowym sędzią świata w którym żyje, z którego sam się wywodzi i do którego jest bardzo przywiązany.

Pierwszą komedię pisze Fredro, jako — dwunastoletni chłopiec. W czasie kampanii napoleońskiej bawi swoich kamratów dowcipnymi wierszykami, które tworzy szybko i na każdą okazję. Prawdziwe jednak natchnienie potyckie i sceniczne odnajduje po powrocie z Paryża, gdzie styka się z francuskim teatrem i arcymistrzem komedii — Moliere. Do roku 1835 Fredro pisze 19 komedii, wśród których są takie perły, jak: „Maż i żona”, „Pan Jowialski”, „Zemsta”, „Śluby panieńskie” i „Dożywocie”. Ataki prasy i współczesnej krytyki za blachność tematu i nienarodowy charakter komedii fredrowskiej — dotknęły poetę tak boleśnie iż odtąd nie ogłasza żadnego swojego utworu. Pisze jednak nadal. W okresie jego oficjalnego milczenia (które trwa aż do śmierci) powstaje dalszych 18 komedii. Są one wydane i wystawione dopiero po zgonie pisarza. Uważane są powszechnie — ale nie zawsze sprawiedliwie — za mniej warte od komedii okresu pierwszego. Warto z nich zapamiętać choćby kilka tytułów: „Dwie bliźny”, „Wielki człowiek do małych interesów”, „Ożenić się nie mogę”, „Pan Benet” i wreszcie — „Ostatnią wolę”.

Komedie Aleksandra Fredry należą już dzisiaj do naszej narodowej klasyki. Nie schodzą ze sceny polskiej i cieszą się niesłabnącą popularnością wśród widzów. Czy wieszem, czy przóżą Fredro wszystkich czaruje swoim dowcipem, pogodnym humorem, znajomością ludzi oraz pomysłowością opisywanych sytuacji i wydarzeń. Jeden z najpoważ-

ALEKSANDER FREDRO

OSTATNIA WOLA

KOMEDIA W 3 AKTACH

Premiera dnia 13 czerwca 1959 r.

O S O B Y:

EUFROZYNA ZIELSKA	DAGNY ROSE'
PAULINA ZIELSKA	ANNA DENYS'
STANISŁAW ZIELSKI	WITOLD LISOWSKI'
SERAFIN ZIELSKI	WINICJUSZ WIĘCKOWSKI'
ZAWILSKI, notariusz	ADAM LEŚNIEWSKI'
KULESZA, rezydent	WINCENTY CZERSKI'
DORSKI, porucznik	WITOLD ZARYCHTA'

Reżyser — ANDRZEJ WITKOWSKI

Scenograf — ZYGMUNT SMANDZIK

Asystent reżysera — ADAM LEŚNIEWSKI

13. VI. 1959

Kierownik techniczny

JAN BALCEREK

Brygadier sceny
TADEUSZ SZATKOWSKI

Kontrola tekstu
KRISTYNA AKTABOSKA

Przedstawienie prowadzi
KRISTYNA AKTABOSKA

Kostiumy damskie
JANINA ZIELSKA

Kostiumy męskie
GRZEGORZ BIŁAN

Światło
WIKTOR MACIAŻEK

Pracownia fryzjerska
KAZIMIERZ KOZŁOWSKI

Rekwizytor
JAN KREMER

Prace malarskie
WITOLD WARMUZEK

niejszych krytyków polskiej literatury twierdzi, że Fredro jest „jedyną rzeczywistą potęgą poetycką” naszej, XIX-wiecznej literatury, bo stanowi „połączenie dwóch przedmiotów: dowcipu słowa i dowcipu sytuacji z niepospolitym darem spotrzegawczym i mistrzowskim władaniem nad językiem”. A sam poeta mówi o sobie u schyłku życia skromnie: „Pisałem, jak czułem i jak mi natchnienie kazało, biorąc wzory z otaczającej mnie rzeczywistości, przedstawiałem je w komediach”.

„**Ostatnia wola**” powstaje w 1867 roku. Jest najpóźniejszą komedią poety. Od 1868 roku aż do swojej śmierci Fredro nie pisał już nic poza drobnymi utworami poetyckimi.

Komedia ta jest świadectwem niebywalej żywości umysłu i niewyczerpanego talentu pisarza. Jest ona bowiem nie tylko doskonale napisana i skomponowana, nie tylko błyszczącem dowcipem nieomal młodzieńczym — ale co istotne — ujawnia wcale nie mniej ostrą i krytyczną obserwację środowiska od komedii najświetniejszego okresu jego twórczości. Przypatrzenie się dobrze żalostnej gromadce „spadkobierców”: ileż gorzkich refleksji dostarcza ta pozornie błacha komedyjka; Jak wyraźnie uwypukla wśród komediowych perypetii — pustkę, bezsens i szpetotę moralną światka „dobrze urodzonych”; Jakże niewesoło wyglądają oczekiwania i zabiegi życiowe tych trochę pajaców ludzkich. A przecież wszystko jest, jak zwykle u Fredry, okraszane dobronudszym uśmiechem i przezabawnymi sytuacjami.

T. Ł.

W przygotowaniu

WOJCIECH BOGUSŁAWSKI

HENRYK VI NA ŁOWACH

ANATOL STERN

CUDOTWÓRCA

Ze zbiorów
Działu Dokumentacji ZG ZASP

Opol. 1436/59 3.000 A-4/324

